NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2162

MỖI SỐ 5 XU

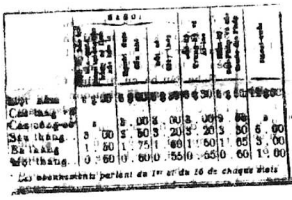
2333

NGÀY THỨ BA 3 JUIN 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

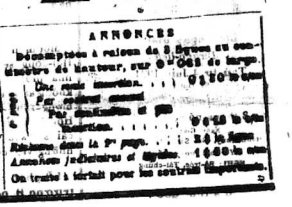
MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Tous les articles destinés à la rédaction doivent être adressés au Directeur 61-63, Rue du Coton Hanoi

Téléphone: TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI

Téléphone n° 780

Cái hay của người mình

V

Năm là cái tính ham cạnh-tranh. Tây-triết đã có câu: cạnh-tranh là mẹ tiến-hóa. Thật thế, loài người sở-dĩ có tiến-hóa, một xã-hội, một dân-tộc sở-dĩ có tiến-hóa, cho đến từng người riêng sở-dĩ có tấn-tới cũng đều nhờ về cạnh-tranh. Thử xét cái công-lệ trong lịch-sử tiến-hóa của loài người từ xưa đến nay, không cạnh-tranh thì dương ở lòng ở lỗ làm sao mà biết nhà cao cửa rộng, bát sứ mâm thau; dương bắt cá săn chim làm sao mà biết giống tỉa, chăn nuôi, thợ thuyền buôn bán; lam sao dương thời-đại dùng đá mà lên lên đến thời-đại dùng đồng, rồi dùng sắt, làm sao dương dân tộc giã-man mà tiến lên thành một dân-tộc hay khai-hóa văn-minh. Chứng ngay chuyện trước con mắt hiện thời, vừa ngày nào mới có cái máy hơi nước phát-minh ra mà nào tàu khói, nào xe hỏa, rồi thiên biến vạn hóa, thành ra biết cơ-man vạn mối là máy này móc nọ làm được đủ mọi công việc, hoàn cầu cả một địa-cầu; vừa ngày nào mới có cái điện hỗ phách phát-minh ra mà nào điện-tuyến, nào điện-đăng, rồi vạn vạng thiên hành, thành ra cứ càng ngày càng mới những kiểu nọ cách kia, lợi-dụng ra khắp hoàn-cầu, sinh hóa cả muôn loài vật; chẳng là cái kết quả của các nhà khoa-học, các nhà kỹ nghệ, tìm dấu với tìm, ở chơi với ác, người sau cạnh-tranh với người trước, nước này cạnh-tranh với nước khác, càng cạnh-tranh càng tiến-bộ mà có được cái cảnh-tượng trang-hoàng rực rỡ như thế dư? Trong một xã-hội mà nghề-nghiệp gì có cạnh-tranh thì mới thấy có tiến-bộ, đến cái nghề nào chỉ một người một nhà chuyên lợi thì tất cái nghề ấy phải đình-trệ mà không tấn-tới được hao nhiêu. Một người cũng vậy, thấy người ta hay có biết tức mình dở, trông người ta giỏi có biết giận mình ươn thì phẩm-cách mới mong có ngày thêm cao, tài-năng mới mong có ngày thêm sắc, đức hạnh mới mong có ngày thêm tu-tiến, kỹ-thuật mới mong có ngày thêm tinh lương; thua trời một vạn không bằng thua bạn một li; người mà chịu kém chúng kém bạn, tự cam cái phận dớn hèn, là những người không biết cạnh-tranh cả; không biết cạnh-tranh thì ai hơn mặc ai, mình kém cứ kém, ở nhà nhất mẹ nhì con, ra đường lắm kẻ còn giỏi hơn ta, chỉ mà chẳng thua sút người, chỉ mà chẳng quanh quẩn ở cái vòng nhất mẹ nhì con cho đến cửa đời mạt kiếp. Ấy cái tính ham cạnh-tranh cần cho sự tiến-hóa của một dân-tộc như thế.

Mà chính cái tính ấy là cái tính sẵn có mà có giàu lắm của dân-tộc mình. Chứng trong lịch-sử, tự hơn hai ngàn năm trước, lúc quận Tàu kéo sang hàng vạn xâm lược xứ mình mà người mình đã chống cự lại được, quân Tàu phải bỏ về; trong cái cuộc nội thuộc Tàu trước sau hơn một ngàn năm, có mấy ngày là không có những tay kiều kiệt lần lút ở chốn sơn lâm, tìm cái cách phản kháng lại người Tàu rất là hăng hái mà kiên nhẫn: hai lần quân Mông-cổ tràn sang như nước chảy, mà hai chữ « Sát thát » toàn trong quân đội ai cũng khắc vào cánh tay; hàm mấy năm trời người Tàu đã đặt quận huyện chiếm giữ cả nước rồi, mà một tờ dạ-cáo bình Ngô, không chỗ nào không nhao nhao ứng-nghĩa: ấy là gặp những cảnh deo-neo trắc trở thiên nan vạn nan là thế mà cái tính ham cạnh-tranh cũng không hề vì thế nhụt bớt chút nào: chưa kể đến suốt lần bang bốn mặt, hễ động tiếp-xúc với dân-tộc nào là ra hết sức cạnh-tranh với dân-tộc ấy, về phía nam Chiêm-thành Chân-lạp, về phía bắc Nam-chiếu Bồn-man, về phía tây Trấn-ninh Ai-lao, đều xoay đủ các cách mà cạnh-tranh với người cho kỳ được mới thôi, cho kỳ đến thu hết được vào bản-đồ mình, lung-lạc hết được làm tôi tớ mình cả; suốt một cái lịch-sử hưng suy trị loạn của dân-tộc mình chính là một cái lịch-sử cạnh-tranh hết thảy; ngoài cạnh-tranh với người mà trong cũng tự cạnh-tranh lẫn với nhau: về học-thuật thì học phật cạnh-tranh với học nho mà văn-chương tư-tưởng nhờ thế tiến-bộ rất mau; về chính-trị thì triều vua nọ cạnh-tranh với triều vua kia mà pháp-luật chế-độ nhờ thế tiến-bộ rất chóng; về kỹ-nghệ thì thợ thêu, thợ khảm, thợ dệt, thợ chạm, thợ gì cũng ganh tài đua khéo mà chiếm lấy cái mỹ thuật hơn người; về thực-nghiệp thì nghề nông, nghề công, nghề thương nghề gì cũng siêng việc chăm công mà giữ lấy cái lợi quyền to rộng; có một vài cái tục hay giờ xem ra rất là hủ-lậu như cốm làng Vòng, sơn làng Đình-bảng, vân vân, chỉ dạy cho con cháu trong nhà, đời này truyền đời khác, thậm chí con gái cũng không dạy, sợ lấy chồng đem cả nghề về nhà chồng mất, ý-kiến hẹp-hòi bủn-xỉn như thế mà truy-nguyên cái sở-lâm làm sao mà thế thì cũng là cái tính ham cạnh-tranh, quyết giữ phần hơn với bọn đồng-nghiệp của mình vậy.

Ngày nay phong-hội mở mang, giao thông rộng rãi, muốn tiến-hóa càng cần phải cạnh tranh. Một dân-tộc có cái tính ham cạnh-tranh như dân-tộc mình thì chắc thế nào cũng cố ganh khôn thì khéo với người, còn cạnh-tranh thì còn có tấn tới nhiều, mà không chỉ bạn-lượng ở cái địa-vị đất rộng người đông, có chính-thể, có học-thuật, có đạo-đức, có văn-chương, có đủ trăm nghề trăm nghiệp như cái địa-vị hiện thời là cái kết quả sự cạnh-tranh của dân-tộc mình mấy ngàn năm nay vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 1er Juin 1924

Đảng Xã-hội với quan Giám-quốc Millerand

Đảng Xã-hội và đảng Xã-hội cấp-tiến ưng thuận các lời khởi nghị phản-đối việc lưu quan Millerand lại chức Giám-quốc. Đại-hội-đồng của tả đảng liên-hiệp-đoàn cũng ưng chuẩn các lời ấy.

Chức nghị-trưởng thứ-dân nghị-viện

Các ông nghị-viên ưng để ông Painlevé ứng cử chức nghị-trưởng thứ-dân nghị-viện.

Nghị viện hoãn đến thứ ba

Sau khi ông nghị-viên nhiều tiền nhất đọc diễn-văn khai nghị, nghị-viện lại hoãn đến ngày thứ ba mới họp.

Quan Poincaré từ chức

Ngày hôm nay, hồi 10 giờ 30, quan Poincaré đệ trình quan Giám-quốc Millerand là đơn của tòa nội-các từ-chức.

Ngạch Tư-pháp

M. Garrigues mộng-bổ có vẫn ở Hà-nội; M. Marchal, chánh tòa án ở Saigon; M. Roche, quan-tòa tại Hà-nội.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 2 Juin 1924

Tin về phi-trường Pellelier d'Oisy

Phi-trường Pellelier d'Oisy bay từ Bắc-Kinh đổ xuống Pe-taiho (*), rồi từ đấy lại bay đến Phụng-thiên.

Việc chánh-trị nước Pháp

Sáng ngày 1er Juin đảng Xã-hội cấp tiến, đảng Cộng-hòa xã-hội, và đảng Xã-hội độc-lập có hội-nghị ở nghị-viện để bàn về cái thái-độ của các đảng ấy đối với cái vấn-đề chức Giám-quốc, vì buổi chiều tả-dực liên-hiệp đoàn sẽ họp kỳ đại hội-đồng để bàn về cái vấn-đề ấy. Ba đảng ấy bỏ phiếu quyết nghị phản-đối quan Giám-quốc Millerand. Buổi chiều 307 ông nghị-viên và tả-đảng liên-hiệp-đoàn họp ở nghị-viện, do ông Herriot chủ tọa. Hội-đồng do tay ưng cử ông Painlevé ứng cử nghị-trưởng. Hội-đồng lại ưng cử ông cải khoản phản-đối quan Giám-quốc do các đảng quyết nghị buổi sáng.

Ngày thứ ba 3 Juin, tả đảng dân-chủ ở nguyên-lão nghị-viện sẽ họp để bàn về cái biện-tình chính-trị.

Thứ-dân nghị-viện họp kỳ khai nghị do ông Pinard là người nhiều tuổi nhất chủ tọa. Ông Pinard có đọc một bài diễn-văn. Nghị-viện lại hoãn đến thứ ba mới họp.

Tòa nội-các mới nước Pháp

Trong bài diễn-văn của ông Herriot đọc ở kỳ đại-hội-đồng của đảng Xã-hội cấp-tiến, ông có nói đảng Xã-hội hoặc dự vào tòa Nội-các mới, hoặc chỉ giúp đỡ cho ông mà thôi, cũng phải đoan theo một cái chương-trình nhất định mới được, nhược bằng không thì ông không nhận cầm quyền chính.

Việc chánh trị nước Đức

Tòa Nội-các nước Đức chưa lập xong. Xem ở cùng ông Marx điều-đình khó lòng nên việc.

Báo Gazette le Vossi có nói: Nghề đầu chánh-phủ Anh và chánh-phủ Hoa-kỳ có điều-đình với nhau để báo cho chánh-phủ nước Đức biết rằng nếu để cho đảng Quốc dân dự vào quyền-chính thì rất hại cho nước Đức.

3.200 người về đảng Quốc-dân hội nghị ở Munich do ông nước Rupprech chủ-tọa. Đại-tướng Reuter có nói: Hễ cái giờ cứu quốc tới nơi chúng tôi sẽ lăng xông pha mũi gươm hồn-đạn như trong năm 1914. Cái khí-giới cứu nước Đức sẽ làm cho kẻ thù-nghịch phải khiếp sợ.

Cavile, ngày 31 Mai 1924

Hoa-kỳ với Phi-luật-tân

Tin Washington. — Quốc-hội sắc điều-đình cho nguyên lão nghị-viện ưng chuẩn bản luật về nước Phi-luật-tân trước khi nghị-viện giải-tán. Ngày thứ hai tiểu-ban coi về các đia bạt bắt đầu bàn đến bản dự án Johnson. Bản dự-án ấy cũng giống như bản dự án đệ-trình thứ-dân nghị-viện.

Một kho đạn nổ

Tin Bucarest. — Các kho đạn trong xưởng quân nhu ở gần thành Bucarest bị nổ và cháy. Nhiều người chết và bị nhiều lắm.

Cuộc bay vòng thế-giới

Tin Kasimigura. — Bốn ngày hôm nay, các tàu bay của Hoa-kỳ đã xem xét rất kỹ và thay máy phát động. Ngày mai lại bay đi.

SỐ NGHỊ-VIÊN Ở THỨ-DÂN NGHỊ-VIỆN

Thứ-dân nghị-viện mới đã họp hôm 1er juin. Số nghị viên về nghị-viện trước, là 626 vị, trong nghị-viện này chỉ có 584 vị, vì mới đây hai nghị-viện đã đình giảm đi 42 vị.

Sau đây xin kê số nghị-viện về mười hai vụ trước đây để tiện việc so sánh.

Vụ thứ nhất		(1876-1877) 533 vị
—	nhì	(1877-1881) 553
—	ba	(1881-1885) 554
—	tư	(1885-1889) 584
—	năm	(1889 1893) 576
—	sáu	(1893-1898) 571
—	bảy	(1898-1902) 581
—	tám	(1902-1906) 591
—	chín	(1906-1910) 591
—	mười	(1910-1914) 597
—	mười một	(1914-1919) 683
—	mười hai	(1919-1924) 602

với 24 vị về hai quận Alsace Lorraine là 626.

CHƯƠNG-TRÌNH CỦA CÁC CHÁNH-ĐẢNG ĐỊCH PHÁP TRONG CUỘC BẦU-CỬ TỪA RỒI

(Tiếp theo)

Đảng Cộng-hòa dân-chủ. — Về đường nội vụ đảng này bênh vực cái chính thể cộng-hòa, nhưng muốn cho người Pháp ai nấy đồng-lao cộng-tác với nhau. Giảm cái chi phái đảng, để lập nên thấy đảng lớn trọng về tư tưởng, và có thế-lực. Đào luyện bọn thanh-niên về đường chánh-trị. Tôn-trọng và yêu mến cái thế-lực tôn-giáo.

Về đường ngoại giao thì khôi phục cuộc hòa-bình ở Âu-châu một cách dích-thực, vì có khôi-phục lại được cuộc hòa-bình thì việc cải tạo về đường vật chất và về đường tinh-thần mới thành công được. Theo đúng các hòa-ước và cái chánh-sách cương cường của quan Poincaré đã bảy tỏ đủ mọi lẽ. Đem cái tư-tưởng công-bằng bác-ái mà gây dựng nên cuộc hòa-bình quốc-tế. Ở trong thì mạnh thế, ở ngoài thì có các cuộc giao hiếu chắc chắn. Dự vào hội vạn-quốc, mà hội vạn-quốc phải có quân-bị mạnh-mẽ.

Về đường kinh-tế và xã-hội, thì chỉnh-đốn lại các nghệ-nghiệp, khiến cho công-việc làm được nhiều hơn. Những công-việc tư-gia không làm được, thì quốc-gia can-thiệp vào, nhất là những công-nghệ quan hệ về việc quốc phòng, và các thể lệ đại cương về đường lao-động. Ngoại giả, để nhường cho tư-gia kinh doanh, hoặc là cá-nhân, hoặc các đoàn thể. Trù-tính cho đại đa số nhân-dân có phần tài-sản. Xã-hội nhờ về trí thông-minh của quốc dân, lòng ân cần của chánh-phủ mà được bình yên vui vẻ.

Đảng Cộng-hòa dân-chủ và xã-hội. Đảng Cộng-hòa dân-chủ và xã-hội dựng nên ngày 30 juin 1920 bởi một bọn nghị-viên cộng-hòa. Trong số ấy có mấy ông cũng bỏ quan trong tòa trị-sự của đảng ở các phái trong đảng Cộng-hòa, nhất là đảng Cấp-tiến.

Về đường nội-vụ, đảng ấy muốn cho chánh-thể cộng hòa chỉnh-đốn lại cho có trật tự, và hết sức cải-lương khiến cho tất cả nhân-dân đều dự vào việc cải tạo trong nước. Mọi người đều được hưởng sự công-bình như nhau. Các luật về việc phân quyền hiện của tôn-giáo và chánh trị cần phải nguyên. Tôn-trọng những ý-kiến của mọi người về đường học-vấn và về đường tôn giáo. Tự-do về đường tôn-giáo và về đường giáo-dục. Đặt thể lệ riêng để bảo hộ quyền lợi cho các ấn chức. Cấm những người làm ở sở công không được đình công. Cải lương các sở công cho được gián dị hơn. Chống lại cái phong trào quá kích dân đảng, và cái phong trào vô chánh phủ. Mở rộng dân dân cho nữ-lưu được dự vào việc bầu-cử.

Về đường ngoại-giao, không có tưởng vọng sự bá chiếm. Theo như các điều-khoản trong hòa-ước mà yên-cầu nước Đức phải thanh giảm quân-bị, và bồi thường cho những kẻ bị hại về cuộc chiến-tranh. Kết chặt giây liên-lạc với các nước Đồng minh. Tổ-chức một cuộc quảng-cáo tại ngoại-quốc. Chống lại những sự vận-động của đảng cộng-sản, và chánh-phủ Xô-viết. Hễ nước Nga lập được chánh-phủ có hiến-pháp, mà đảm-nhận trách-nhiệm về các trái-khoản của các chánh-phủ trước, thì sẽ công nhận cho chánh-phủ nước Nga.

Về đường kinh-tế cứ để cho kỹ-nghệ, thương-mại và nông-phố được tự-do. Không lập các độc-quyền mới. Tu-phục lại các miền bị tàn phá. Làm các công việc công-ích. Khai-thác các tài-nguyên ở thuộc-địa. Mở mang cái tài lực về đường kỹ-nghệ. Cải-lương các dụng-cụ và đường nông-phố. Mở mang việc sinh-thực và việc xuất cảng.

Về đường xã-hội thì bảo-hộ cái quyền tự-do của sự lao-động. Các hội liên-hiệp của các nghề nghiệp cứ để nguyên. Khuyến-khích việc cho nhân công được dự vào một phần lợi tức. Ngăn ngừa cái nạn thất-nghiệp. Mở mang các công cuộc vệ-sinh. Tổ-chức lại việc học. Mở mang việc học nghề. Giúp đỡ các nhà nhiều con.

Về đường tài-chính thì thanh-giảm các sự chi tiêu. Bãi các khoản chi tiêu riêng và các sở lập ra trong buổi chiến-tranh. Hạn chế cái số các quan-chức. Tổ-chức lại việc thu thuế và thi-hành các luật tỏ thuế một cách đúng hơn.

Đảng Cộng-hòa cải-lương. Cải-lương về đường chính-trị thì giảm số các quan chức.

Cải-lương về đường tài-chính thì bãi các khoản chi tiêu vô ích, để lấy tiền dùng về các việc hữu ích.

Cải-lương về đường tỏ thuế, thì thanh-giảm các thể lệ, khiến cho mọi người biết rõ phải nộp bao nhiêu thuế.

Cải-lương cái thể lệ trong nghị-viện khiến cho trong nghị-viện mất những cuộc đấu khẩu vô ích, làm cho nghị-viện mất thời-giờ không làm được việc. Đảng ấy nói rằng việc cải-lương sau này làm cho chánh-phủ làm được nhiều việc hơn, và các tòa nội-các cũng được vững bền không bay thay đổi.

Cải-lương về đường kinh-tế, thì mở mang nền kinh-tế tại các địa-phương, một cách có phương-pháp, có trật-tự.

Đảng Quốc dân cấp-tiến. — Về đường nội-vụ thì thanh g ầm các số chi-tiêu, nhất là về các công-sở. Các nhà ấy nói muốn thanh giảm chỉ có một cách là đặc-cách cho các lĩnh của chánh-phủ cũng được đủ sức thi hành như các luật của nghị-viện. Nói tóm lại là theo cái chánh-sách nội-vụ của quan Poincaré.

Về đường ngoại giao, chính sự các của báo-chúng ở hai sông Rhin và sông Rhur. Nói tóm lại là theo cái chánh-sách ngoại giao của quan Poincaré.

Đảng Cấp-tiến và cấp tiến xã-hội. — Không chịu để cho chánh-phủ cộng-hòa ở dưới quyền Giáo-hoàng, hoặc dưới quyền nhật đoàn nào, dù các đảng cực hữu, hay các đảng cực tả cũng vậy. Cái biểu-hiệu của chánh-đảng ấy là: không Rome mà cũng không Moscou.

Về đường ngoại-giao, bắt nước Đức giả nợ. Bênh vực cái quyền của nước Pháp về việc bồi-thường. Nhờ hội Van-quốc mà khôi-phục lại cuộc hòa-bình cho cả mọi nơi.

Về đường tỏ thuế, thì theo đúng cái tôn-chỉ của ông Gambetta: « Ai có nhiều của thì đóng nhiều thuế, ai có ít của thì đóng ít thuế, ai không có của thì không phải đóng thuế. »

Đảng Cộng-hòa xã hội. — Ở trong không dùng việc bạo ngược, không làm những việc lạm quyền. Về đường xã-hội lấy công bằng làm chủ-nghĩa.

Ở ngoài, không gây sự mà cũng không nhu nhược với ai. Về đường quốc tế cũng lấy công-bình làm chủ-nghĩa. Đảng xã hội muốn mở rộng cái quyền kiểm-duyệt của quốc-gia tùy công việc quan hệ đến xã-hội, không có phân đối cái quyền sở hữu của cá nhân, nhưng phản đối những sự lạm quyền ở đây mà gây nên; hết sức phản đối các việc độc-quyền, các cuộc kết liên về đường lý-tài và đường kinh-tế. Hết sức phản-đối những kẻ làm cho sự sinh-hoạt trở nên đắt đỏ mà kiếm lời thái-quá, dùng là những cộng cuộc đem tư-bản trong nước ra ngoài.

Về đường nội-vụ thì tổ chức cuộc trực tiếp kinh lý những việc có ích cho công chúng, để trừ việc đem công sản phân phát cho các hội thực-nghiệp.

Đặt thể lệ nhất định cho các viên chức mà công nhận cho các viên chức cái quyền họp làm hội liên hiệp.

Mọi người đều được tự do về đường tôn-giáo và về đường chánh-trị.

Tỏ thuế ấn định thế nào, cho khỏi hại đến nhà tiêu thụ, khỏi phiền đến nhà sinh thực, mà khiến cho ai nấy cũng góp một phần vào cái gánh vác chung. Trù tính cho các nhân dân đồng lao cộng tác với nhau mà ấn-định cái luật lệ chung của xã-hội, khiến cho cái lời của tư-bản không được nhiều quá, mà lao động cũng được hưởng phần lời.

Về đường ngoại-giao, thì yêu cầu các quyền lợi của nước Pháp, nhưng các nước phải điều-đình với nhau cho ổn thỏa, cái quyền lợi của nước Pháp là quyền lợi đích đáng, vậy cứ yêu cầu một cách ôn hòa, chứ không hề dùng đến những cách chiếm đoạt, hễ đến những câu nói ngu cái ý đích đoạt cũng không dùng.

Hội vạn-quốc sẽ trở nên một cơ quan trọng yếu để bênh vực cuộc bình an cho thế giới, cái thể lệ của hội ấy sẽ phải thay đổi làm sao cho hội có đủ quyền-lực mà bắt các nước phải tuân mọi khoản của hội quyết-nghị.

(Còn nữa) N. T. C.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 31 độ
15 giờ 32 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ tư 4 Juin 1924

S. Optat.

Âm-lịch

Mồng 3 tháng năm, năm Giáp-tí

Ngày Giáp-dần
Hành Thủy, Sao Sâm, Trực Thu
KY : Khai suong, Tố-tự.
NGHI : Bộ-tróc, Tài-chủng

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, một tạ.		9 $ 55
— nhì	—	8 80
— ba.	—	8 10
Thóc.	—	6 50
Bắp ngô.	—	5 50

Giá bạc. Kể từ ngày 3 Juin 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là **10 f. 15.**

Quan Toàn-quyền tại Nhật và tại Tàu. – Khi quan Toàn-quyền tới Osaka là một thành-phố kỹ-nghệ bậc nhất ở Nhật-bản thì các quan chức và nhân-dân nghênh-tiếp trân trọng lắm. Ngài tới nơi vào buổi chiều 20 Mai. Nhân dân và các học-sinh các học-đường có hoan-hô. Sáng hôm sau phòng Thương-mại có thết tiệc, đến dự hội chừng 50 vị.

Buổi chiều ngài đi xem đồ đấu-xảo những đồ sơn và đồ chạm, các nhà máy của các nhà báo quan lớn và có xem in bài tờ báo lớn là *Osaka Mainichi* và *Osaka Asahi*.

Buổi tối ông xã-trưởng có tiếp các quan Phái-bộ.

Ngày 22 và 23 đi thăm Kyoto, ngài có đặt một vòng hoa ở lăng vua Meiji, và đi chơi trên sông, ngắm cảnh Jalessery cùng với quan Đại-sứ Claudel. Ngài có đến dự tiệc ở vườn Inabata và buổi tối ông xã-trưởng có làm tiệc Nhật-bản mời ngài.

Khi đi chơi tại Bara xong rồi, ngày 24, Phái-bộ lại về Kobé thì thành-phố và phòng Thương-mại cùng hội Pháp-Nhật có mở tiệc và mở cuộc khiêu vũ mừng. Cũng như ở tại Osaka, có nhiều bài diễn-văn tỏ lòng của các nhà công-thương Nhật hi-vọng rằng việc buôn bán với Đông-dương sẽ được mở-mang thêm ra.

Ngày 25, sau bữa cơm sáng tại Mireko thì quan Toàn quyền xuống tàu, còn Phái-bộ kinh-tế thì đi Nagasaki để khảo sát nốt về việc công thương.

Ngày 27 lên bến Fusant, quan Toàn-quyền đi xe lửa đến Séoul (Hán-thành). Buổi sáng 28 đến nơi thì có quan Thủy-quân đô-đốc Saito làm Toàn quyền Cao-ly ra nghênh-tiếp.

Dân Pháp ở đó cùng ông xã-trưởng và các hội-viên phòng Thương-mại nghênh tiếp ngài rất là thân ái.

Quan Toàn-quyền lấy việc tiếp đãi của Đô-đốc Saito làm cảm động lắm. Quan Lãnh-sự Gallois có đưa ngài đi xem trường Thương-mại của các cụ đạo lập ra. Ngày 29 thì quan đại-sứ Claudel từ biệt quan Toàn-quyền mà về thẳng Đông-kinh.

Quan Toàn quyền tới Moukden (Phụng-thiên) buổi trưa hôm 30, cùng đi với quan Lãnh-sự Pháp Répissier tại Mãn-châu. Ngài có đến thăm Đô-đốc Tchantsolin và Đô-đốc có đãi tiệc.

Quan Toàn quyền có đi xem những công cuộc của các cụ đạo đã mở mang và có xem các máy bay Trung-hoa lượn trên không, do ba nhà phi-tướng Pháp dạy bảo và có quan Đại-tá Yao là cựu học-sinh trường Saint-Cyr và quan Thiếu-tướng Tchangtsuleng là lệnh-lang quan Đô-đốc Tchantsolin kiêm-đốc. Trong số phi-hành trên ấy thì có phi-tướng Poulet mà ở Đông-dương ta ai cũng biết tiếng cả.

Buổi tối 31, các quan chức và dân Pháp tại Phụng-thiên có thết tiệc sáng hôm sau quan Toàn-quyền lại đi Bắc-kinh.

Phái bộ kinh tế ở Nagasaki đi bữa 31 Mai đã tới Thượng-hải ngày 1er Juin, chừng 13 Juin thì về đến Hanoi.

Đường mắc nghẽn. — Vì trời mưa gió dữ dội, cho nên cái cầu bắc tạm ở phía trên Chợ-bờ 5 kilomètres bị trôi đi mất, vậy đường Suyut thuộc về đường thuộc-địa số 6 nay xe cộ không đi lại được.

Đường thuộc-địa số 3 là đường Hanoi đi Cao-bằng qua Bắc-kạn, thì suốt trong mùa mưa này xe cộ không đi lại được ở bến Song-Hiem chỗ cách Cao-bằng 20 kilomètres.

Hội-chợ Hanoi. – Phủ Toàn-quyền vừa báo cho phòng Thương-mại Hanoi rằng chánh-phủ cấp cho 60.000 đồng để làm thêm mấy tòa nhà mới trong trong trường Hội chợ, tức là số tiền trợ cấp tổng cộng trong 12 năm, mỗi năm là 5.000 đồng. Vậy từ nay đến năm 1936 thì Hội-đồng Hội-chợ không được xin tiền trợ cấp nữa.

Một món tiền to như thế, tưởng Hội-đồng sẽ làm thêm được nhiều nhà mới mà chắc chắn và đẹp để không ai phải phàn nàn gì nữa. Vậy mong rằng các ngài có chân trong Hội-đồng tổ chức sẽ biết lợi dụng cái số sáu vạn ấy mà làm được những việc có ích cho Hội-chợ.

Lễ phát phần thưởng của các trường Hanoi. Đến sáng chủ nhật 15 juin này, nha Học chính sẽ làm lễ phát phần thưởng cho các học-sinh các trường công Hanoi tại nhà hát Tây.

Trường kỹ-nghệ thi tốt-nghiệp. — Trường kỹ nghệ đã bắt đầu thi lên lớp và thi tốt-nghiệp từ sáng hôm nay :

Các đầu bài thi tốt nghiệp đăng như sau này :

Âm tả

Aimez votre maison

Aimez la maison où vous êtes né. Si pauvre qu'elle soit, elle vous a défendu. Sans les murs, le plafond, les vitres des fenêtres, vous seriez mort.

Mais la meilleure raison pour laquelle il faut aimer votre maison, c'est que c'est là ... le plus aimé, qu'on a le plus souvent pensé à vous, que votre père et votre mère ont parlé de vous, se sont inquiétés à votre sujet, ont fait plusieurs projets, pour que vous soyez bon et que vous soyez heureux, vous, leur enfant.

Si vous êtes né à la campagne, si vous habitez une ferme, il me semble qu'il est encore plus facile d'aimer la maison, parce qu'elle est souvent celle où la famille a vécu depuis bien des années et parce qu'elle est enveloppée par les champs qui sont bons à regarder.

Câu hỏi

Expliquer : S'inquiéter — A votre sujet — Projet — Résumer les raisons qui, d'après l'auteur, nous font aimer notre demeure. Quelle est la plus importante de ces raisons? Analyser grammaticalement la 1ère phrase de la dictée.

Luận chữ Pháp

1. — Vous avez fini votre apprentissage et vous allez bientôt quitter l'école. Quels sont vos projets d'avenir ?

Tính

1. — En 20 jours de 9 heures de travail 14 charpentiers ont établi le demi d'une charpente. A ce moment 2 d'entre eux quittent le chantier. Combien les autres mettront-ils de jours de 12 heures pour établir l'autre moitié de la charpente ?

2. — Pour carreler une salle, on a dépensé 84 p. 70 y compris le prix des carreaux et la pose qui vaut 12 p. 45. Les carreaux ont été payés à raison de 85 p. le mille. Ces carreaux ont 1 d m 5 de côté. Si cette salle a quatre mètres 25 de large, quelle est sa longueur ?

Thi bằng tiểu-học Tây. Các đầu bài ra trong kỳ thi bằng tiểu-học Tây, nay lại lục đăng như sau này :

Âm tả

Un soir au désert

Le soleil est à demi plongé derrière le désert, on ne voit que la moitié de son disque, mais ses rayons ont assez de force pour dessiner nos ombres, qui sont de longues raies parallèles, des raies infinies sur la plaine.

Puis la nuit vient, on ne distingue plus que le vaste cercle noir de l'étendue, au milieu duquel nos feux de veille s'allument *en flambées soudaines*, avec un crépitement d'incendie. La nuit *tombe*. Et le large disque d'étain suspendu en l'air devient de l'argent poli, puis du feu blanc, du feu bleuâtre, qui éclaire de plus en plus, donnant à la caravane immobile des rigidités de statue, fixant et pétrifiant les personnages dans leurs attitudes de repos, tandis que, du côté du couchant, longtemps après la nuit venue, un reste de la lumière du jour persiste encore *comme un halo rose*.

Elle éclaire, cette lune, autant qu'un autre soleil, un peu fantôme, il est vrai, qui jetterait du froid en même temps que de la lumière, qui répandrait des calmes mortels avec ses rayons. Mais sa splendeur pâle écrase nos feux qui ne brûlent même plus, et quand les chefs arabes, drapés de leurs voiles archaïques, arrivent avec lenteur devant ma tente pour la causerie des soirs, on croirait voir des prophètes de marbre s'avancer dans un éblouissement de magie.

Loti (Le Désert)

Câu hỏi

1. Analysez les expressions et mots soulignés : en flambées soudaines — tombe — comme un halo rose.

2. Quel rôle joue le participe dans les expressions : « donnant à la caravane, fixant et pétrifiant » — Donnez la définition du participe et indiquez quels sont les principaux emplois du participe présent.

3. Nombre et fonction des propositions contenues dans la dernière phrase : « Mais sa splendeur pâle. . . . etc. . . »

Khoa học

La vapeur d'eau atmosphérique : expériences permettant de montrer son existence. Variations de la teneur en vapeur d'eau de l'atmosphère. Que savez-vous au point de vue de l'humidité sur le climat de l'Indochine et quelles sont les conséquences de la nature de ce climat ?

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói.	0 p. 08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói.	0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu.	0 . 20

3882

Xe-hỏa chạy đêm. – Đêm hôm 10 juin này sẽ có một chuyến xe-lửa phụ, thay đêm lên Lao kay. Ở Hanoi khởi hành lúc 20 giờ 34.

Tòa Thượng-thẩm – Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Việc kiện hối lộ. — M. Trần-v-Ngọc lục-sự tòa Nam-án tỉnh Hà-đông trong khi tòng-sự ở tòa Nam-án Hải-dương bị kiện về việc hối lộ. Tòa án Trừng-trị Haiphong xét không đủ chứng cớ đã tha cho M. Ngọc được trắng án. Nay tòa Thượng-thẩm xét lại cũng y cái án trước mà tiền lệ phí về việc kiện thì nhà-nước chịu.

Khai hàng giả gian trá. – Trương-thị-Hà buôn củi, một hôm đem một hòm phẩm nhuộm gửi xe-hỏa cho một người, lại khai là hòm trái quả để cho nhẹ tiền cước. Công-ty xe-lửa Vân nam biết là gian trá đi kiện, nên tòa án Trừng trị phạt 50 quan và bắt phải bồi 4 $ 18 cho Công-ty xe-hỏa Vân-nam và phải chịu tiền phí tổn về việc yết thị án phạt ấy ở những các ga xe-hỏa của công-ty. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cắp giây thép. — Tiang-seo-San, Tiang-seo-Sin và Tiang-seo-Suong là người Mán cắt trộm giây thép của sở Điện báo đem về nhà dùng. Tòa án Trừng-trị Hà-giang phạt cả ba tên mỗi tên 3 tháng tù án treo. Tòa Thượng thẩm y án phạt tên Tiang-seo-San và Tiang-seo-Sin mỗi tên 3 tháng tù nhưng không cho án treo và tha cho tên Tiang-seo Suong vì xét không đủ chứng cớ.

Mua đồ ăn cắp. — Hiệu Quảng-hưng-long phố hàng Bồ có giao sắt cho một tên thợ rèn làm đồ. Tên thợ ấy làm được một ít, còn những sắt đem bán cho Lê-văn-Định là thợ rèn tham rẻ mua sắt ấy, nên bị tòa-án trừng-trị Hanoi phạt 3 tháng 1 ngày tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cắp đồ đạc quần áo. – Ng-văn-Công làm cu-li lẻn cửa vào nhà một người đàn bà ăn cắp quần áo và đồ đạc. Ở sở Cẩm và ở tòa Sơ-thẩm hỏi tên ấy đã thú nhận cả, và lại người sự chủ đã nhận được một vài thứ đồ ăn cắp ấy. Tòa án trừng-trị Hanoi phạt 8 tháng tù. Tên ấy lại còn chống án, đến khi tòa Thượng-thẩm hỏi lại chối và kêu oan, nên quan Chưởng-lý chống án xin tăng phạt tên ấy lên để làm gương cho những tên phạm khác vì hay chống cự bậy. Tòa Thượng-thẩm tăng phạt tên ấy lên 18 tháng.

Ăn cắp ở tàu thủy. – Lê-văn Ba làm cu-ly xuống tàu ăn cắp quần áo của người lính thủy, tòa-án trừng-trị Haiphong phạt 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cắp dép. – Ng-văn-Ngân 16 tuổi cùng mấy đứa nữa bóc cái giấy gián vào chỗ cửa kính vỡ ở gia hàng của hàng dép rồi ăn cắp mấy đôi dép. Tòa án trừng-trị Hanoi phạt 4 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

RẠP CHỚP BÓNG PATHÉ HANOI

Bắt đầu từ thứ hai 2 Juin 1924 – Tại rạp chớp bóng Pathé chiếu phim ảnh « L'AFFAIRE DU COURRIER DE LYON » en 5 chapitres. – Mỗi tuần lễ từ thứ hai đến thứ năm chiếu một chapitre.

Phim ảnh « L'AFFAIRE DU COURRIER DE LYON » là tập chuyện ảnh lịch sử rất có giá-trị trích ở ly lịch tòa án, ở các bộ sách của Maxime Valoris và Maro, ở các công việc của trạng-sư Deloyen tại tòa-án Paris

* * *

TIỂU DẪN. – Clotide d'Argence thấy Armand Maury là người không sừng đáng làm chồng, lập tức tuyệt-giao không chuyện trò gì với nữa. Khi đó vào đó tháng sáu năm 1719 dương thời biến loạn. Clotide d'Argence nhập-tịch làm chanh dân trong nước. Maury cầu hỗ gằm đe nàng, thì có Lesurque đến ngăn lại – Sự ngăn của Lesurque làm cho nghi ngờ ở nhóm nên sự thù ghét trong lòng Maury một cơ h giai giẳng.

Bán một cái nhà số 34, đường Henri-Rivière, Hanoi, cả đất rộng 2.150 m². Hoặc bán cả làm một hoặc chia a từng lô cũng được. Hỏi ở đây.

3847

Ngạch học-chính. MM Lương-văn-Quỳnh, Phạm-đăng-Tinh, và Ng-quốc Lương, có bằng Sơ-học Pháp-Việt, đến mộng bổ trợ-giáo phụ tá, lương mỗi tháng 15 đồng.

M. Phùng-văn-Khuê, trợ giáo ở Tảo-khối (Bắc-ninh) bị bãi chức vì trễ nải chức vụ.

Thưởng hàm. – Các người có tên sau này thuộc tỉnh Lạng-sơn, vì đã có công lao trong việc bắt tên tướng cướp Khách, nên đều được thưởng hàm như sau này :

M. Đỗ-đình-Nghiêm, thư ký phụ tá tại sở Cảnh-sát Chima, được thưởng tùng cửu phẩm văn giai (9-2).

M. Lý-văn-Đinh, quán làng Chi-ma, châu Lộc bình, được thưởng tùng cửu phẩm bá hộ (9 2).

Ông luật-sư danh tiếng. — Bản-quán tiếp được bài sau này, vậy cứ đăng theo nguyên-văn :

Tôi có người quen tên là Đỗ-thế-Mai và Đỗ-thế-Trọng ở làng Lương-cự, tổng Quỳnh-ngọc, huyện Quỳnh-côi, tỉnh Thái-bình, vốn là người lương-thiện, chẳng may bị tiêu xưng phải mười năm tù, thế mà nhờ cái tài hùng-biện của ông luật-sư J. P. Bona ở phố hàng Giò Hanoi số nhà 26, gỡ tội cho, thì phiên tòa 29 tháng 5 năm 1923 đã được trắng án. Nếu không được ông luật-sư J. P. Bona có phải là hai người lương-thiện bị oan không ?

N.V.H. lai cảo

NƯỚC CHANH

hiệu

T B

125, Route de Sinh-từ (Hữu Giám)

Chế bằng nước cất, thật là thanh-khiết, chai quả bầu, nút sắt.

Các ngài nào sành uống nước chanh, từ nay không cần phải mua nước chanh Hồng-kông nữa. Cứ hiệu này mà uống ngon hơn mọi thứ nước chanh khác.

Bản hiệu có bán cả nước hơi *Soda*, và nước cất (*Eau distillée*) để dùng pha thuốc thật là tinh-khiết.

Muối đắt đến bao giờ ? – Trong tháng năm tây mới qua đây, nhà nước đã cho phép mở hết kho muối này lại đến kho muối khác, kể cả thảy có đến nghìn rưởi hai nghìn tấn muối, không kể kho Gia-lâm và kho Nam-định ; mà trước khi nhà nước để dành cho dân ta ăn đã ra nghị-định cấm xuất cảng muối, thế mà không biết muối vào đâu mất cả, ta vẫn thấy nói khan muối.

Mấy hôm nọ người ta đem muối về Tàu, nghị định cấm xuất cảng chưa ra, kêu khan muối còn có lẽ, chứ như hiện tình bây giờ, phải rồi rao lắm mới phải, thế mà dân nhà quê vẫn phải chịu đắt : đó chẳng qua là những nhà bán muối được thể như mấy hôm khan, hóa cứ quen thói bắt chẹt mãi đấy thôi. Lại nghe thấy làm nhà mạnh tâm muốn cho giá muối được cao, đi phao ngôn nào là tại những đồng làm muối lụt mất cả, nào là tại thợ làm muối bảo nhau đình công bỏ muối đất.

Những tin đồn ấy, là tin đồn bậy cả, đồng làm muối ở cạnh bờ bể, nước thủy triều tới lên sáng rút đi, cái đó là lẽ thường ; còn nói về thợ làm muối đình công lại là một tin đồn nhảm qua. Những nhà làm muối ở dưới bể cũng như ta ở đây làm ruộng vậy, ruộng của mình làm được bao nhiêu nhà nước mua bấy nhiêu rồi mới bán cho dân ăn, có ai đứng làm chủ thuê thợ đâu mà đình công. Chứ có biết đâu là tại năm nay ở nhiều nơi mất mùa muối, họ đem muối của ta đi ra ngoài nhiều quá hóa dân ta phải chịu đắt đó ít lâu như thế.

Nhưng ta đừng nên lo muối đắt nữa, nhà nước cũng đang trù tính mọi cách để cho muối lại được như giá cũ, và từ đấy không để cho bao giờ khan như dạo này nữa. Hôm 31 tháng năm tây mới rồi lại cho một kho muối lớn để bán vô-hạn như mấy kho ở Văn-lý hôm nọ mà tác-giả đã lai cảo. Kho muối này ở Hồ-độ về tỉnh Hà-tĩnh. Đừng thấy nói đến tỉnh Hà-tĩnh mà đã vội sợ xa, đi xe hỏa đến Nghệ, từ Nghệ vào Hà-tĩnh đi ô-tô vài giờ, còn từ Hà-tĩnh đến Hồ-độ có 24 cây lô mét thôi. Đường vận tải thì muối đem từ Hồ-độ về Nghệ bằng thuyền rồi xếp toa về Hanoi, vận tải về đây cũng chỉ vài ngày mà thôi. Giá muối trong này rẻ hơn Văn-lý có 3 đồng 8 hào (3 p. 80) một tấn thôi, xếp bằng xe hỏa từ Nghệ về đến Hanoi nghe đâu mỗi toa xếp được 15 tấn mất ngót 30 đồng tiền cước một toa. Thế là về đến đây giá mỗi tấn chưa đến 35 đồng. Những nhà muốn mua thì nên sắp sửa ngay đi vì ở trong Nghệ có mấy nhà buôn bán to chực mua đã mấy tháng nay ; nếu ta biết chậm đi bước sau lại thua người như hôm nọ ở Văn-lý thì khá tiếc quá. Kho này nghe đâu những ngót một nghìn tấn.

Phan-hiền-Oanh

CÁO BẠCH

Hiệu Bào-chế MONTÈS nhà thương chuông, có lời để các nhà làm đồ thủy tinh biết rằng nước acide fluorhydrique đã tới nơi.

Cái nạn ô-tô. – Chiều hôm qua lúc báo lên khuôn lại quên một đoạn nữa, thành ra việc rủi ro ô-tô bớt mất một chuyện : là một chiếc ô-tô do một người cảnh-sát Tây cầm lái đi ở đường Rialan chiều thứ bảy trước khi tới cửa nhà Máy-khuy thì đụng phải một cái xe đi ở bên tay phải. Người cu li bị bắn lên hè và bị thương ở đầu với ở mặt. Người này phải khiêng ngay vào nhà thương. Còn cái xe tay thì gãy cả hai bánh và rách cả trên mui.

* *

Về việc rủi ro ô-tô ở đường Bờ-sông sáng chủ nhật, ông Bùi-huy-Tín có đánh giây nói lại bản báo nói rằng cái ô-tô đè phải một người con gái ở đường ấy không phải của ông. Vậy thì có lẽ là trong tờ báo-cáo hằng ngày của sở Cẩm biên sai chăng.

Giấm thanh với thuốc phiện. – Đêm chủ nhật có một người con gái tên là Nguyễn-thị-Tị, 20 tuổi, nhà ở phố hàng Lọng, số 93, lấy giấm thanh hòa với thuốc phiện uống. Người con gái ấy nguyên là đi ở với một người đàn bà Tàu ở Hai-phong lên chơi Hanoi đã mấy hôm nay. Sở Cẩm phải người đến khám xong đã cho khiêng vào nhà xác và đang cho xét xem nguyên-ủy việc ấy ra làm sao.

Muốn bán một cái xe ô-tô « Chenard & Walker » 18 mã-lực, 5 chỗ ngồi, còn mới lắm. Giá 31.500 fr.

Hỏi tại M. Francony, Trésor HANOI

TẾT ĐOAN-NGŨ

Hiệu *QUẾ-LÂM* số 42 phố *Phúc-kiến* chuyên bán những *hoàn tán thuốc gia truyền* và *sâm quế thục cao gia dụng*. các nhà phú quí thường dùng lắm, giá mua đem làm đồ tết có dễ nhã lắm mà lại đắc dụng hơn.

Cát duyên nị ngộ. – Sáng hôm thứ bảy vừa rồi ở ga xe lửa có xảy ra một tấn náo-kịch vừa buồn cười lại vừa ghê gớm. Nguyên do thế nào thì không rõ, chỉ thấy một chị nọ xuân xanh trạc đôi mươi có lẽ đứng ở sân ga mác ì vào mặt chú Khách ngồi trong toa chuyến xe lửa đi Nam-định, tay thì xỉa xói mà miệng thì gào thét không cho chú Khách xuống Nam, trước còn tử tế, tình nghĩa vợ chồng, niềm ân nỗi ái trong bấy nhiêu lâu, nhưng sau thấy chú kia gan vàng dạ sắt, quyết chí phụ tình, cơn tam bành của mụ bấy giờ nổi lên sùng sục, trước còn mày tao lắm nhảm, sau mới giở hết những câu ghê gớm ra đãi chú. Kịp khi xe lửa chạy, không cho mụ theo, thì mụ lăn xuống đường sắt như thể là đưa chú xuống âm-ti vậy. Mọi người thấy vậy đều phải nhịn cười mà đỡ đến lôi kéo mụ ra, bấy giờ chú kia mới thoát.

Rơi một cuộn giấy bạc. — M. Ng-văn-Chính ở ngõ hàng Gạo trình sở Cẩm rằng ngày hôm qua đi xe đạp từ hàng Bông đến cửa Nam có đánh rơi mất một cuộn giấy bạc cả thảy là 740 đồng.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Con nhà giời đánh. — Chiều ngày thứ bảy ở đường Sadi-Carnot xảy ra một tấn kịch rất đồi thương luân bại lý, xin lược kể đầu đuôi ra đây để làm trang luân-lý tiểu-thuyết một cảnh gia-đình của đứa con bất hiếu cư-xử với mẹ một cách quá ư tàn nhẫn.

Nguyên chuyện thế nào không rõ, chỉ biết từ lúc đứa bất hiếu kia đã bà mẹ ngã lăn từ trên gác xuống đất vỡ cả đầu, sưng cả mặt, quần áo lấm láp, đầu tóc rối bù, thì thằng mặt người dạ thú còn dám xuất đầu lộ diện ra đứng khoanh tay dang chân hùng-hổ xỉ sổ những lời thậm tệ, khiến khách bàng-quan đứng xem phải tức đầy ruột. Bà cụ ngã đau quá, cố gượng dậy rồi than thân trách phận và riếc móc rằng đứa con bất hiếu kia một hồi.

Rồi bà cụ đứng dậy xốc bộ áo xô lấm-láp (ý chừng để tang chồng) đi lên sở Cẩm đầu-cầu trình báo. Bà cụ đi khỏi thì thấy hai vợ chồng đứa bất-hiếu cũng ra đi, lúc ấy lũ phu xe bèn nhao nhao cả lên, đứa nói : « Quân lang thú mặt mũi thế kia mà bạc hơn thế ư » ; đứa lại rỡn : « nuôi cho con ăn học để biết kiếm được đồng tiền mà nỡ cư xử với mẹ như thế thì thực không bằng bọn phu xe ta ! »

Ôi ! buồn thay cho đạo lý ở xã-hội ta ngày nay điên-đảo đến thế là cùng !

Hỏi ra thì bà mẹ đứa bất-hiếu ở nhà quê ra chơi rồi ý bản có xin tiền bạc gì đó, nó đã không cho lại nhiều điều ngang ngược nên mẹ giận có chửi mắng. Nó lấy thế làm phật ý, đuổi mẹ ra khỏi cửa, thì khi bà mẹ vừa bước ra đến gần cầu thang nó bèn đá theo cho bà cụ ngã.

Nghe đâu bà cụ đi trình Cẩm rồi ngày hôm sau đã phát đơn kiện tại tòa, chưa biết rồi tòa xử ra làm sao.

Ấy đấy, tình mẫu-tử đời nay như thế mà lại mong có người cha mẹ mất sớm đi rước bố mẹ nuôi về cung phụng như câu chuyện cổ-tích nào thì chắc bà cụ này cũng đến cụng khiếp sợ nhân-tình thế-thái mà không dám đi rao : « Ai mua mẹ không ? » vậy.

Văn-Đầu lai cảo.

Tại sở Cẩm. Ngày hôm nay ở sở Cẩm có lá đơn của Mme Đỗ-thị-Quyên 60 tuổi, quán làng Đông-phan, tổng Bình-hà, tỉnh Hải-dương, kiện thằng con trai tên là Nguyễn-trọng-Thịnh, 33 tuổi, nhà ở đường Sadi Carnot số 41, đánh bị thương tích.

Thị giá muối. — Thị giá muối của sở Thương-chính bán là 32 đồng một tấn ; người buôn lại đem bán cho những người buôn nhỏ từ 40 đồng cho tới 50 đồng một tấn. Như thế thì những người buôn nhỏ phải bán lẻ từ 80 đến 90 đồng mới có lãi.

Ôi, hạt muối ở kho nhà nước ra đã chuyển tay hai ba người rồi, bèn chi những nhà tiêu-thụ chẳng phải chịu ăn đắt gấp hai ba lần. Ấy là nhờ được dạo này nhà nước đã cấm riết việc xuất-cảng muối đấy, không thì ta còn phải chịu cái nông nỗi ăn đắt gấp bốn năm lần thế nữa.

Việc phá pháo-thuyền « Moqueuse ». M. Le Gros thay quyền M. de Monzat là người mua được pháo thuyền *Moqueuse* ở Quảng-châu-loan về Haiphong mộ phu thợ sang phá chiếc tàu ấy tại ngày chủ-nhật hồi 19 giờ đã đem 19 người phu thợ xuống tàu *Hanoi* để sang khởi công. Cứ như lời M. Le Gros thì công việc làm tới ba tháng mới xong được.

Ngã dập ống chân. Ngày chủ nhật tên Trần-văn-Hoàng, quán làng Phúc-mai, tỉnh Hải-dương, làm việc cho sở Ateliers Maritimes trèo lên dỡ một cái xà nhà bị rủi ngã dập ống chân phải. Lập tức người ta cho khiêng lên nhà thương bó thuốc, nhưng chưa chắc đã khỏi tàn tật.

Lại hoàn cố chủ. — Ba con chó và một con khỉ của Lam Koune Tông làm việc ở sở Máy-sợi đưa vào sở thú-y xét từ ngày 18 Mai thì nay đã giao giả chủ nuôi vì vô bệnh.

NGHĨA-LỘ (Yên-bái)

Vụ nghỉ hè. — Cứ như ở tỉnh thành thì vụ nghỉ hè, các học-trò nghỉ ngơi chơi bời, nhưng cũng có trường tư để học hành đôi chút, còn học-trò đây tại vụ nghỉ hè chỉ đi chăn trâu, bẫy chim, đào gun bắt giế ở đồng hoang, rừng dậm, chẳng thiết gì học hành tí nào cả. Và lại cũng chẳng có trường tư mà học. Nếu đến hôm khai trường vào học cậu nào cậu ấy lại học kém đi, không thấy tấn tới chút nào cả. Nếu có nhà gỗ đầu trẻ nào lưu tâm đến cũng may cho học-trò lắm.

Lê-phúc-Đường lai cảo.

(Xem trang thứ ba.cột thứ hai)

CÔNG-TY ĐIỆN KHÍ ĐÔNG-PHÁP

Cáo-bạch thứ nhất

Theo như nghị-định của quan Đốc-lý Hà-nội ngày 11 Avril 1924 về giá mua điện thắp đèn, và điện chạy quạt, ông Tổng quản-lý công-ty điện-khí Đông-pháp có lời thỉnh các nhà mua điện đến buồng giấy của Công-ty, phố Francis Garnier, để làm giấy mua điện cho hợp phép.

Ông Tổng-quản-lý

G. PELLETIER

Cáo-bạch thứ nhì

Công ty điện-khí Đông-pháp có lời để qui-khách biết rằng công-ty mua được đèn điện hạ giá, nên từ ngày 1er Juin đến ngày 31 Août đèn 32, và 50 bougies định giá là 3 fr. 50.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bồ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ **những hình lạ, làm** trò-cười cho trẻ con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem xét và so sánh cho kỹ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên hiệu Khải-định thứ ba, ông Nô các phụng tôi châu phê rằng

Chiếu ngự đạo dược phòng của MONTÈS qui ông, có chế một thứ rượu bổ, đã từng ngự dùng và rất tốt, đáng nên phủ thưởng, trước đã ... thị gửi cho qui ông phòng chế-ông để ... thanh-giá.

Khâm thử.

[illegible]

Rượu này đã kê cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều, ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kỳ-dị, làm lạ mắt thiên-hạ và trò chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có trí thức chẳng ai tin được. Dù vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

NAM-ĐỊNH

Bách thần cũng phải nhờ đến thần tiền! — Đó là một câu chuyện nhân dân ta thán ở về một huyện hạt kia. Câu chuyện lạ thật! Bách thần làm gì mà cũng phải nhờ đến thần tiền, các ngài ở trên đầu trên cổ người ta, bao giờ lại còn xem vào chốn trần gian bôn xu danh lợi mà **phải nhờ đến thần tiền nhỉ?** Lạ thật, thế mà phải nhờ đấy, lại chính vì cái danh mà phải nhờ. **Mà cái danh đây** các ngài có cần đâu, chỉ vì ý hoài-nhu của triều-đình mà các ngài được gia phong tôn hiệu, thế mà cũng nhờ có thần tiền mới được thì lạ thay.

Năm nay nhân là tứ tuần đại-khánh đức Hoàng-thượng ngự gia ơn ban sắc cho các **bách** thần, nên làng nào cũng phải khai bẩm các vị thần và những **đạo sắc** của tiền triều đã ban cho. Nay khai **đã xong, đem đệ nạp, không hiểu vì** sao mà phần nhiều đều bị quẳng bỏ cả, thì đâu chỉ vì cái ý của *đức thần quan* (cái huy-hiệu làm ta vẫn tôn gọi các quan phụ mẫu) ngài muốn phải có tuần tiền làm giới thiệu cho bách thần mới được.

Gớm thật! Ghê thật!! ông mình chính-trực như bách thần, cũng không có cái thế lực làm chuyện dễ được lòng người như thần tiền thật. Ôi!

Phù Doanh lai cảo

PHỦ-LÝ

Phát phần thưởng — **Đến sáng** chủ-nhật 15 juin hồi 7 giờ rưỡi trường Pháp-Việt Phủ-lý sẽ làm lễ phát phần thưởng cho các nam nữ học-sinh tại rạp hát Thanh-châu và sẽ có quan Công-sứ đến chủ tọa.

Đến 8 giờ sáng hôm thứ bảy 14 juin tại trường Pháp-Việt Trà-châu (Hà-nam) sẽ làm lễ phát phần thưởng cho các học sinh tại nhà trường và sẽ có quan Công-sứ đến chủ tọa.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA (NGA-SƠN)

Quân phạm nhũng nhiều. — Hôm 27 Mai vừa rồi, quan huyện Nga-sơn mới làm án và giải mấy tên phạm về tỉnh về việc chúng đào trộm mồ mả của một nhà ở làng Yên-hạnh. Số là ngày năm ngoái chúng lập mưu **đào mả để lấy trộm hài-cốt, mục đích là để bắt nộp tiền chuộc mà làm kế sinh nhai, nhưng nhà chủ mộ biết tin bèn đi dò xét và trình quan phụ mẫu** tra xét cho, nhưng cũng **không** ra mối. May sao thiên bất dung gian, chúng tưởng lâu ngày rồi thì yên chuyện, bèn báo tin cho nhà mộ-chủ biết và nói rằng cho chuộc. Nhà mộ-chủ cũng đành nộp mấy chục bạc cho chúng để chuộc, chuộc được mộ rồi, mới bèn trình quan phụ-mẫu tra xét đứa đại ác ấy. Chẳng bao lâu ngài đã tra xét ra mối và chúng đã chịu thú nhận rằng: Đang giện thì là khi các viên chức dịch và tỉnh lệ giải chúng về tỉnh thì chúng không chịu đi bộ, lại bắt các viên áp giải chúng thuê xe tay mới chịu đi, mà cũng không trói buộc gì chúng cả; để đến nỗi hễ chúng gặp ai ở giữa đường thì chúng nhảy ở trên xe xuống mà xúm lại cướp khăn áo tiền bạc và quà bánh của người ta. Kỳ-

giả cũng có một người thân thuộc không may gặp chúng ở giữa đường cũng bị chúng bớp khăn, nhưng kháng cự lại chúng, cũng lấy khăn lại được, nhưng cũng bị mấy vết móng tay chúng bấm vào cổ, ký giả lại nghe nói hôm ấy chúng vờ được **cũng lắm, mà các nhà hàng quán** chúng đi qua bị hại cũng nhiều. Không biết thế nào mà các ông áp giải chúng cứ nghiễm nhiên ngồi trên xe mà nhìn: để chúng cứ tự do mà bóc lột của khách bộ hành như thế?

Mong rằng quan trên trừng trị chúng một cách rất nặng thì những người mất của hôm ấy mới hả giận.

Phạm-ngọc-Thanh lai cảo.

VIỆC KINH-ĐÔ

Phiên bộ Học tàu nói việc chia câu dứt đoạn những sách chữ Hán. — Bộ tôi xem văn thư chữ Hán ở Trung quốc, nguyên chia làm hai: một là có cú đậu nghĩa là có chấm câu dứt đoạn, như là lịch sử, công độc, điền chương cùng truyện-ký v. v; hai là không cú đậu như là đồ-thư, biểu phổ, bộ-lục và bút thảo v. v. Chỉ duy lối trước nước Tàu cũng nước ta về những sử sách không có chấm câu dứt đoạn, đã thành thói quen; học trò nhờ có thầy chấm câu, bằng không thì chỉ làm cách giảng sai nghĩa.

Hiện nay ở Trung-quốc, phàm những sách in ra, không kể công-văn, luật lệ, điền chương lịch-sử, truyện-ký luận thuyết cùng xiểu-độc đều theo cách mới mà cải-lương chia ra từng câu, từng đoạn: như một câu thì chấm một chấm; một đoạn thì vòng một vòng; nhân danh thì số một số dài danh thì số hai cổ; dẫn chứng lời nói của ai, đều có ngoặc dấu 「 」 hay là dấu 『 』. Làm như thế, bản-ý muốn cho những người đọc sách nhìn xem cho kỹ dễ.

Nước ta hiện nay các trường học chữ hán đều đã đình thiết. Những người học chữ Hán phần nhiều tự giảng-tập lấy chứ không có thầy truyền bảo. Sợ nỗi sách vở không chia cú đậu, thì khó việc khảo cứu.

Bộ tôi xin về sau, phàm các công nha biên xếp những sách gì kinh gốp có Dụ-ngữ sắc văn xin cứ tuân theo lệ trước, ngoài ra không hạn sử ký, liệt truyện luật lệ, **công độc,** hội điển chánh yếu, hễ đã ấn hành, đều xin chiếu theo cách cải-lương Trung-quốc bây giờ in thêm cú đậu cùng phù-hiệu để cho được rõ ràng và tiện sự khảo cứu.

Đã tuương thầm duyệt, tiếp quí Khâm sứ đại thần phúc y. Vậy dám tâu nạp cả lục tuân.

Khâm phụng châu phê: «Khả» Khâm-thử.

HIỆU

MINH-ĐƯỜNG

MAI CHINH TỔNG CỤC

của Đông pháp lên thẻo công-ty

NAM BUÔN VÀ BÁN LẺ

CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ

Giữa phố hàng Gai số 83.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Bản hội đang cho bạn hát luyện tập để nay mai sẽ diễn một tích hát Một trận cười (*CHÈO CẢI LƯƠNG*) hát đối đáp toàn chèo vừa đủ 20 điệu.

Vở hát đã in thành sách bán tại Sán-nhiên-đài, hiệu Mạc-tính-Tư và các hàng sách giá hai hào.

Tối thứ ba 3 Juin 1924

VÂN NGUYỆT TIÊN DUYÊN

Khen ai đặt dễ trò cười,
Nào ai thấc đó no người đi đâu.
Phận ai được hưởng sang giàu.
Duyên ai mấy biết chẳng cầu mà nên.

Có bài văn tế vợ rất **buồn cười**

Tối thứ tư 4 Juin 1924

GIĂNG HOA ÍT CÓ

Dầu rằng chịu tiếng giăng hoa.
Dễ phai mặt phấn khôn lòa bóng gương.
Thấy người thấy nết mà thương.
Mắt xanh cùng bạn mới hướng gặp nhau.

Tối thứ năm 5 Juin 1924

Diễn hai tích

Chèo một tối

Tích thứ nhất

LƯU NGUYỄN NHẬP THIÊN THAI

Tích thứ hai

BẠCH XÀ NGỘ ẨM

HÙNG HOÀNG TỬU

SẼ XIN HẬU TẠ

Tôi có con chó giống «Nhật-bản» sắc trắng, hai tai, lưng và đuôi và vằn nhuộm, cổ đeo cái vòng xích bằng kền, có cả **khóa** và nhạc. Hồi tám giờ tối chủ-nhật nó lạc ra ngoài đường, vậy ông bà nào bắt được hay là trông thấy nó, làm ơn chỉ bảo cho tôi, tôi sẽ xin hậu-tạ.

Giáp-Jăng-Đạt

34, Avenue Belgique, Haiphong

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VI CHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng **nước xuối Vichy** có không hại chất gì, **và nước ấy** công dược xưởng việc **gì, đau vị, đau** thận **hay và số bệnh khác nữa, dùng** nước ấy công hiệu lắm.

Nhưng tiền tậu nước ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiệu **NHÀ BA CHUÔNG** có **buôn thứ muối Vichy có thể** làm lấy **có** ... nhỏ, chỉ ... [illegible] ... dùng, chẳng tốn kém là bao.

[illegible] NHÀ BA [illegible]

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài quyết báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy xin tiệt vì ông nào mua thì gửi tiền cho; không ... gửi theo giấy mua thì bản-quán không ... Mua báo thì tính từ hôm báo ... [illegible]

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thời sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông E. CHA-TAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 11 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải-Tán-Viên

P. Pon. E. CHATAIGNEAU

Y. M. Guerin.

2904.

Cần dùng:

Một người Cai tàu đồng (chaudronnier);
Một người Cai thợ tiện (ajusteur);
Một người Cai thợ mộc (charpentier).

Khách hay Annam cũng được, để đóng và chữa các tàu biển, nếu làm được việc sẽ được cao công.

Ai muốn xin làm, cứ hỏi nhà nhật trình. 3341

Thưởng chè thơm

Xin mời qui-khách chiếu-cố sơi chè SINH-THÁI; trong những gói chè SINH-THÁI phần nhiều là có phiếu thưởng chè nhất thơm ngon.

Nhưng đã được thưởng là thưởng gói chè có **giá trị,** chứ không giám thưởng lặt vặt 1 2 xu.

Xin quá bộ đến hiệu.

SINH-THÁI

31, Giữa Phố hàng Ngang, 31

HANOI

2107

Hiệu Bào chế trung-ương Vân-nam

Chi điếm ở HO KOW gần LAO KAY

BÁN ĐỦ CÁC THỨ THUỐC

Giá bán phải chăng

Các tỉnh gửi mua cũng được

3343

Ta nên chú ý!

Thuốc tây thì thứ nhiều thứ thuốc công-hiệu lắm, nhưng mà thật là hay thì duy có một vài thứ, là những thứ thuốc mà nhà chế ra đã thí-nghiệm chắc chắn mới đem ra bán cho nhà có bệnh dùng.

Độ rằng có một thứ thuốc trong mấy thứ rất hay ấy thật là nổi tiếng trong y-giới, ai cũng phải chịu là tốt hơn cả.

Thứ thuốc ấy là thuốc giải độc.

Dépuratif Sensal

chuyên-trị những chứng lở chốc, mụn nhọt, đơn danh, gai-gọc, nhứt là những chứng đã dùng nhiều thuốc khác mà chưa khỏi, như là đau xương, phải độc, khí huyết không được thông, thành ra nhức đầu, đau tim, đau lưng, đường tiết, giang-mai còn sót độc tiết ra, ai phải những chứng ấy phải dùng no mới được.

Trong bài trước ta đã nói về sự hiệu-nghiệm của thuốc DÉPURATIF SENSAL. Từ bấy đến nay có mấy tuần lễ ta không nói thêm gì nữa, là có ý để cho độc-giả chú-tâm đọc kỹ cái bài thứ nhất này.

Bữa nay xin nói về các bệnh ngoài da nhờ có thuốc DÉPURATIF SENSAL chữa rất dễ.

Cái bệnh ấy hay sinh ra ngứa, nên thường đau đớn lắm. Các bệnh ấy lại ghê tởm cho người ngoài nữa.

Ở xứ này nhân dân ăn ở không biết vệ sinh, nên các bệnh ngoài da hay sinh ra lắm, vậy ta phải hết sức mà trừ khử nó đi. Vì thế nên mới chế ra thuốc DÉPURATIF SENSAL này.

Trong các bệnh ta thường thấy luôn, có bệnh ECZEMA rất là dễ lan, làm cho thân thể có những nốt nhỏ, nốt ấy lúc khô lại chảy mủ, làm cho tiêm thì rung rất gai.

Bệnh ERYTHEME INTERTRIGO làm cho chảy nước nơi ai, mùi rất ghê tởm. Người mắc bệnh đau đớn lắm.

Bệnh HERPES hay sinh ra ở những cơ-quan sinh dục.

Bệnh HERPES CRACINÉ rất là khó chịu, nhất là trong khi nóng nực.

Đau đinh, đóm sầy, ghẻ lở, v. v.

Thôi xin kể bấy nhiêu bệnh cũng đủ, vì trong các bệnh ngoài da, thì các bệnh trên này thường sinh ra nhiều nhất. Ta xin khuyên ai có bệnh nên dùng thuốc DÉPURATIF SENSAL mà chữa. Thuốc ấy bán

Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul Bert

trước cửa hiệu **Godard**

Còn các thứ thuốc mà dùng về các bệnh nói trên này, chỉ có thứ thuốc mà POMMADE SAINT ANDRÉ là công-hiệu nhất.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc: ***các thứ*** *nói đã thực và giá,* ***kính gọng*** *đồi mồi,* ***đồng hồ quả quít, ở đèn*** *xà, giày cườm, giày kim-tuyến, giày nhung, v. v.*

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ càng và giá thường

茂 MAO-SENG 號

67, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. ***Được nhiều*** *giấy khen của Nhà-nước.*

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2345 **MẬU-THỊNH kính cáo.**

Số 81

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Mã phu-nhân nói:

— Ta vì việc vui-mừng của con, cũng có nhọc-mệt đôi chút, nhưng con bất tất phải nghĩ ngợi, nên mau mau trở dậy trang-điểm kẻo trưa!

Thúy-tú nói:

— Xin thân-mẫu cứ ra, rồi con sẽ dậy.

Nói chưa dứt lời, bỗng nghe có tiếng pháo nổ, kiệu hoa đã đến cửa ngoài. Người nhà họ *Tiền* chạy vào mời *Mã* phu-nhân ra. *Mã* phu-nhân gọi các nữ-tỳ, truyền bảo phải chăm-chỉ hầu-hạ tiểu-thư, rồi đi ra nhà ngoài để nghênh-tiếp.

Lại nói chuyện *Thúy-tú* từ khi *Nguyệt-anh* đi rồi, suốt ngày chỉ sụt-sùi thương-khóc. Nàng đem một tấm đại-hồng cuốn vào mình cho thật chặt, lại lấy kim chỉ khâu dính rất kỹ, quyết không chịu để *Hoa-văn-phương* là một đứa tiểu-nhân kia được bợn đến cái thân ngọc-ngà.

Nàng giắt sẵn một lưỡi dao con vào trong mình. Khi ở trước mặt *Mã* phu-nhân và *Tiền-lâm* thì nàng vẫn tươi cười vui vẻ như không, nhưng mỗi khi đêm tình cảnh khuya, lòng lại nhủ lòng, càng nghĩ càng lấy làm đau-xót.

Thúy-tú nghĩ thầm: Vừa mới ngày nào ta cùng *Phùng* công-tử cùng lời thề-nguyền, vẫn tưởng sau này sẽ được cùng nhau một nhà sum họp, ai ngờ đứa gian ác kia bỗng gây nên cuộc phong-ba. Ngày nay *Phùng* công-tử đi đày, chưa biết sống chết thế nào. *Nguyệt anh* và *Lạc-hà* bỏ nhà ra đi, cũng chưa biết rằng hay, hay dở. Vì ai mà để đến nỗi cửa-nhà tan-nát, kẻ nam người bắc, nếu ta không báo được cái thù ấy, còn mặt-mũi nào mà đứng trên cõi đời! Ta đây há phải là kẻ tham sang chuộng giàu mà chịu kết duyên với loài cầm-thú. Đêm nay ta về nhà nó, sẽ tùy cơ ứng biến mà tặng cho nó một lưỡi dao, rồi sau ta cũng liều mình chết đi, để báo cái ơn sâu của *Nguyệt-anh* và *Phùng* công-tử.

Nàng nghĩ đến sự thương-tâm ấy thì lại nức-nở khóc hoài. Các nữ tỳ không hiểu ý nàng, đều bưng miệng cười thầm mà sẽ thì-thào bảo nhau rằng:

— Một vị công-tử con quan tể-tướng, phú-quí như thế kia! Khi làm lễ cưới xong thì đã đường đường sẵn ngôi mệnh-phụ, chẳng biết nàng khéo tu từ kiếp nào mà được đến cái địa-vị ấy! Còn như tiểu-thư nhà ta ra đi, chưa chắc sau này khi về nhà chồng, có được náo-nhiệt thế này không?

Chúng chạy vào bẩm rằng:

— Cát-thời đã đến, xin mời tiểu-thư dậy trang-điểm.

Thúy-tú nói:

— Các ngươi mau mau mời phu-nhân và công-tử tới đây, để ta được thưa một lời.

Bấy giờ *Thúy tú* đã dậy, các nữ-tỳ xúm lại trang-điểm, đầu đội mũ phượng-quan, mình mặc áo hà-y. Hồi lâu, *Mã* phu-nhân và *Tiền-lâm* cùng vào.

Mã phu-nhân bảo *Thúy-tú* rằng:

— Con nên sửa-soạn mau mau, kẻo cát-thời đã đến, chớ có chậm-trễ!

Thúy-tú nói:

Bây giờ con có một lời, muốn bẩm-bạch cùng thân-mẫu. Cái công khó-nhọc của thân-mẫu nuôi dạy con trong bấy nhiêu lâu, con chưa báo đáp được tý gì, ngày nay con về nhà chồng, xin thân-mẫu ngồi cho con được bái-biệt. Sau này mẹ con xa cách, chưa biết bao giờ gặp nhau, thân-mẫu cũng chớ nên nghĩ ngợi gì đến con vậy.

Nói xong, liền qui xuống lạy, *Mã* phu-nhân ứa nước mắt khóc mà bảo rằng:

— Con ơi! Con chớ nên thương khóc quá! Con về làm dâu nhà người ta, nên biết kính thờ mẹ cha, vâng lời phu-quân, đối với mọi người, có lòng khoan-từ để được nổi tiếng là một người con dâu hiền. Lại cần phải có ý-tứ giữ gìn kín-đáo lắm mới được!

Mã phu-nhân vừa nói vừa đỡ *Thúy-tú* đứng dậy. *Thúy-tú* lại nói với *Tiền-lâm* rằng:

— Ngày nay em từ-biệt ra đi, xin thân-huynh ngồi cho em lạy!

Tiền-lâm cũng lạy đáp lại. Khi bái người giao bái xong. *Thúy-tú* lại gạt nước mắt mà thưa rằng:

— Ngày nay thân-huynh nên đi tìm một nơi tĩnh-mịch xa vắng nào để mà đọc sách mới được!

Thúy-tú nghĩ thầm: Đêm nay ta về nhà đứa gian-ác kia, nếu ta đâm chết nó thì tất thế nào nó cũng liên-lụy đến công-tử. Nhưng nói ra không tiện, vậy nên ta chỉ bảo công-tử đi tìm một nơi tĩnh-mịch xa-vắng nào để mà đọc sách, hoặc-giả công-tử hiểu ý, biết tìm phương lánh nạn thì cũng là may! Ngặt vì đang khi chẳng ngờ, *Tiền-lâm* không sao mà đoán ra được.

Tiền-lâm đáp rằng:

— Hiền muội ơi! Hiền-muội chớ nghĩ ngợi làm chi. Sau khi hiền-muội về nhà chồng rồi, ngu-huynh đây sẽ xin gia công đọc sách.

Nói xong, mọi người lại cùng nhau thương-khóc. Nhà ngoài quan-khách linh-đình, quản huyền đâu bỗng giục người sinh-ly *Tiền-lâm* bất-đắc-dĩ phải đỡ nàng lên kiệu, thế là *Hoa-văn-phương* trăm mưu nghìn kế, nay đã rước được nàng *Nguyệt-anh* gả về nhà mình.

HỒI THỨ XXX

Khi nàng *Nguyệt-anh* giả đã bước chân lên kiệu thì trống rong cờ mở, âm nhạc tưng bừng, rước về *Hoa* tướng-phủ, nhiệt-náo biết là dường nào! Nhân-dân trăm họ, già trẻ lớn bé, kéo nhau ra xem, ai cũng tấm-tắc khen ngợi.

Khi kiệu hoa tới nơi, đi thẳng cửa giữa tiến vào nhà trong. *Đông* phu-nhân đã mời sẵn hai bà mệnh-phụ có đủ phúc-thọ đứng vén cửa rèm châu để cho tân-nhân (cô dâu mới) vào động-phòng. Tân-lang (chú rể mới) đã ngồi ở trong phòng để đợi uống rượu hợp-cẩn.

Các nữ-tỳ bỏ cái khăn phủ đầu của nàng *Nguyệt-anh* giả xuống, *Hoa-văn-phương* trông thấy, mừng-rỡ xiết bao, nghĩ thầm: Người này thật đã xinh đẹp. Lời đồn thiên-hạ, cũng ít khi sai! Bấy lâu ta uổng-phí bao nhiêu tâm cơ, ngày nay mừng thầm cờ đã đến tay vậy.

Hoa-văn-phương mừng-rỡ bội phần, lại chạy ra nhà ngoài để thừa tiếp tân-khách. Các quan văn võ trong thành kéo nhau đến mừng, không biết bao nhiêu mà kể! Hồi lâu nghe có tiếng thét đường, quan Đô-đường là *Đông-phương-bạch* cũng đến.

Hoa-văn-phương nói với *Đông-phương-bạch* rằng:

— Bấy lâu nhờ ơn đại-huynh hết lòng giúp đỡ, vẫn chưa kịp đến bái-tạ. Hôm trước đại-huynh lại có sai người đem cho đồ mừng, không lấy thì sợ đại-huynh quở-trách, vậy phải tạm nhận để đấy, hôm nào thư-thả, sẽ xin thân-hành đến bái-tạ đại-huynh.

Đông-phương bạch nói:

— Gọi là có chút lễ mọn đem đến để mừng thế-huynh, sá chi mà đáng kể! Vả cùng trong nghị-thuộc, từ nay xin thế-huynh đừng nói đến chữ «*Tạ*» làm chi!

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Ở xứ này người ta hay táo lắm, mà táo thì hay sinh ra bệnh; như nhức đầu, đầy bụng, ăn không ngon miệng và có khi lại sinh ra sốt nữa.

Buổi sáng nên uống một viên thuốc này, thực là một thứ thuốc nhuận-tràng rất tốt; thuốc này là thuốc :

PILULES
DEHAUT

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang-mai,) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy người khen ở các nơi gửi lại ... nước độ hơn một đồng một lọ 2083

Nhà Bản-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống Chủ-nhật, thư cũng nhận ... từ tám giờ sáng

---

PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐỜM
THUỐC HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTICLAIREUX
Của ông lương-y COILLIÉ

THUỐC HOÀN XỔ

HỠI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ, nếu các ông đã dùng đủ các món thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi POMMADE ROYER, dùng sẽ ngay lập tức mà chóng khỏi lắm.
Ở Paris bán tại hiệu bào chế DUPUY, ... S. Honoré
Ở Hanoi bán tại hiệu Ed. CHASSAGNE

Bình-phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực-phẩm rất-quý. Uống rượu-vang vừa chóng tiêu, vừa khoan-khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được tráng-kiện.

Người ốm mới khỏi uống, thì chóng khỏe lại. Chính-phủ Pháp, các quan Đốc-Tờ (Thầy-Thuốc) cùng các nhà chuyên-môn về việc vệ-sinh rất có tiếng cũng bảo nên uống rượu vang. *BẠN HÀNG BẢN QUỐC ôi, nếu muốn được mạnh-khỏe luôn,* thì đừng uống rượu An-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX : mua rượu ấy thì cứ lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà mua. Hiệu ấy chỉ chuyên về nghề buôn rượu vang thôi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

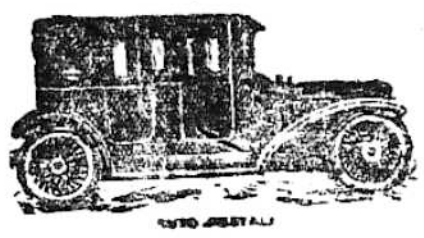
GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi : 30 $ 00
Hạng nhì ta hay đi : 20 $ 00
Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI DẶN. — Phải mất chỗ ngồi trước 24 giờ.
Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giấy thép trước 2 ngày.
Ở Nên đi ngay kẻo mưa đến không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Chủ-nhật: đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Vientiane.
Ở Thakhek về. — 7 giờ sáng thứ ba chở tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách và có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hỏa 2 giờ ... chuyến ... được.

CÁC CHỨNG ĐAU XƯƠNG VÀ THẤP

Những bệnh trên đã kể và các chứng sau này như lở tượt máu ra là bởi tại máu sấu. Đàn bà thì thường có những lúc phải tội và lúc trở về già. Các chứng ấy có bởi vì máu sấu thành ra đặc, có nhiều cặn. Vậy muốn cho máu chẩy lưu thông thì nên dùng thứ thuốc

Dépuratif
Richelet

mà các lương-y ... hoàn-cầu điển có ... nhận là mạnh lo tốt. Dùng thuốc này thì chẳng bao lâu máu mất cặn và các bệnh người đã như ... lở các nốt mẩn khác mà bệnh giang-mai phải ... khỏi.

Thuốc này bán ở các hàng lục-hợp to.

Lúc về già — Máu dụng

Ba vị thuốc hay

Nhất kiến hiệu

1) BẠCH-ĐỚI HOÀN, chuyên-trị đàn-bà tiểu-tiện ra huyết, bạch đới thường lưu : mỗi chai 1 $ 00.

2) THUỐC HO, ho hàn, ho nhiệt, điều hợp dụng, ho nặng đến đâu uống già nửa chai nhẹ ngay lập tức : mỗi chai 0 $ 30.

3) HOA-LIỄU GIẢI-ĐỘC HOÀN, thuốc này các vị thiếu-niên nhiều ngài đắc dụng, vì nó là chẳng những trị bệnh lậu, còn có thể giải-độc mọi chứng khác.

Trong hiệu lúc nào cũng có thầy thuốc, nếu hỏi điều gì xin trả lời ngay.

Quí-khách ở xa chiếu-cố cho từ 1 $ 00 trở lên, xin gửi thêm 20 % tiền cước về cho chúng tôi xin gửi hầu ngay.

TIÊU-HẠNH-LÂM
103, Phố hàng Buồm Hanoi 2106

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thứ thuốc này đề trong ống, giữ được lâu không hỏng, các nhà dùng trí-não nhiều, mà phải bệnh đau gân cốt nên dùng.

Đàn bà đau gân cốt cũng nên dùng.

Thuốc này có tiếng đã lâu.

Trị bệnh đau gân, nhức đầu, đau xương rất tốt.

Uống luôn mấy ngày, mỗi ngày 2 hay 3 viên thuốc :

CACHETS
du Dr Faivre

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những buổi giời mới nóng bức này, người ta hay sinh ra bệnh xấu máu, cùng nhiều chứng ở đấy mà ra nữa.

Thuốc Hemostyl Roussel có máu ngựa tươi, lấy trong lúc ngựa đương sức mạnh khỏe.

Mỗ, ngày uống một ống thuốc với một cốc nước, thực là một vị thuốc bổ rất khỏe. Những người phải đau nặng mới khỏi, uống thuốc :

Hémostyl Roussel
AMPOULES

ATOPHAN-CRUET

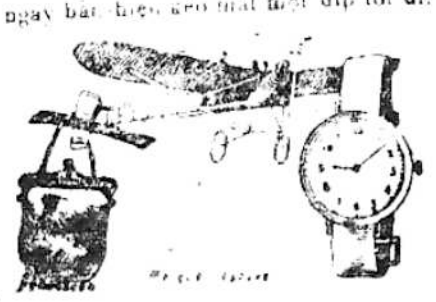
THUỐC ATOPHAN-CRUET
là một vị tinh nào không có pha chế nhiều món
Mỗi hoàn 0,50 ... (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LAT-LÉO VÀ GÂN CỐT
• THUỐC PHÁP Trữ tại: 6, Rue du Pas-de-la-Mule, PARIS • Ở PHÁP QUỐC LÂM
Cũng có bán tại: Hanoi, Ed. CHASSAGNE, Pharm. Haiphong, L. BOURGUIGNON, Pharm, và các hiệu bào chế khác.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八十二門街蒲行內河京東

Chúng tôi kính trình các quý khách được biết rằng, nay chúng tôi mới tiếp được ở bên Tàu, Hong-kong, Canton, Shang hai, Pekin, sang nhiều đồ vàng bạc, ngọc, ngà, châu-báu, hổ phách, đồ sứ, đồ đồng đỏ, vân vân..... Song định giá bán rất rẻ. Vậy xin các ngài có lòng chiếu-cố mau mau đến ngay bản-hiệu kẻo mất một dịp tốt đi.

Cùng chuyến tàu này lại có sang cả :

1° Các thứ kính giợp đủ các mùi đề bán vào mùa hè này.
2° Cao-ly xâm thực hiệu.
3° Quế rất tốt.
4° Bắc nhung.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA, Bijoutier
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.
TÉLÉPHONE N° 487

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酤 補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra

Giá bán 2 $ 40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
每時台吝咁每吝啡没畿醴敗映柑

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2099

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi có-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc ... nhậy lắm.

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán : 2 $ 50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

SÁP MỠ
Cô Ba

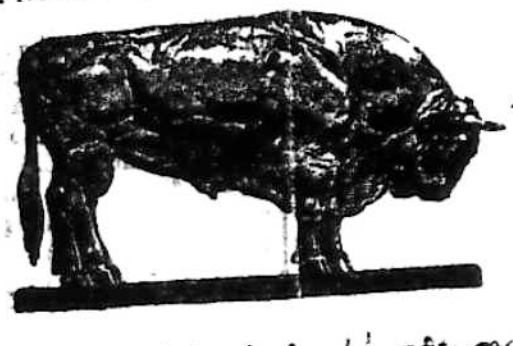

PACHOD Frères & Cie LYON

1050

THUỐC

MUSCULOSINE BYLA
VITAMINÉE
LÀ NƯỚC THỊT NGUYÊN CHẤT NẤU ĐẶC LẠI

Là một thứ thuốc bổ rất mạnh
TRONG
NHỮNG KHI GÂN CỐT SUY-NHƯỢC,
NHỮNG LÚC THAO-LUYỆN MÀ MỆT NHỌC,
HOẶC NHỮNG LÚC MẮC BỆNH MỚI KHỎI

Thân-thể khang-thái
Sức-lực cường-kiện

ÉTABLISSEMENTS BYLA 26 AVENUE DE L'OBSERVATOIRE, PARIS France

---

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của CÔNG-TY PANAMA, có rút số để hoàn lại (Obligation Panama à lots). Lúc mua phải nộp ngay 20 quan, còn thì 17 tháng mỗi tháng nộp 20 quan, theo như lệ định trong luật. (Như vậy mỗi ngày để dành mấy xu, có thể trở nên giàu có được).

Hễ nộp tiền như thế thì được ngay cái số trái-đơn mà riêng mình được quyền sở-hữu, như là mình đã nộp hết tiền rồi vậy, và đến lúc trái-đơn trúng số về lô nào thì mình được lĩnh nguyên cả tiền lô ấy. Mỗi trái đơn trước sau thế nào cũng trúng một lô từ 500 000 trở xuống đến 1.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại là 400 quan. Mỗi năm có bốn lần rút số, hơn 9 triệu lô.

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LÔ SAU NÀY :

	500.000 quan	260 lô	5.000 quan
130 lô	250.000	1.320 lô	2.000
130 lô	100.000	13.200 lô	1.000
260 lô	10.000	1 700 900 trái đơn hoàn lại	400
260 lô			

Người có trái-đơn được dự cuộc rút số mãi cho đến khi số trái-đơn rút ra thì thôi.

Các lô được lĩnh nguyên tiền, không phải trừ phí tổn chi cả. Mỗi lần rút số sẽ ... một cái bảng kê số trái đơn trúng số, không phải trả tiền. Các số kê trong bảng ấy đúng ... trái-đơn để tại nhà ngân hàng, các nhà có trái đơn có thể đến xem được, theo như điều khoản trong bản luật riêng ngày 12 Mars 1903. Bản luật ấy là một bản luật bảo-chứng, giữ ... nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghĩ ngại cả

Năm nào cũng cứ 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự các cuộc rút số ấy thì gởi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France
R. C. MARSEILLE 6576